

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

(2014)

9ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή "Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση"

Το θρανίο της μοναξιάς. Η συμβολή των ΤΠΕ στη συμμετοχή στο Πιλοτικό Πρόγραμμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Δημοκρατία σε Δράση» και στο διαγωνισμό Comic του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Δρ. Ιωάννα Ντέρη

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ντέρη Δ. Ι. (2022). Το θρανίο της μοναξιάς. Η συμβολή των ΤΠΕ στη συμμετοχή στο Πιλοτικό Πρόγραμμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Δημοκρατία σε Δράση» και στο διαγωνισμό Comic του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 98–105. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/3913>

Το θρανίο της μοναξιάς. Η συμβολή των ΤΠΕ στη συμμετοχή στο Πιλοτικό Πρόγραμμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Δημοκρατία σε Δράση» και στο διαγωνισμό Comic του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Δρ. Ιωάννα Ντέρη, Φιλολόγος-Ψυχολόγος
12^ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης
gnteri@otenet.gr

Περίληψη

Η εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα αποτελεί ένα καλό εργαλείο για την πρόληψη και μείωση επιθετικών συμπεριφορών που εκδηλώνουν οι έφηβοι στον σχολικό χώρο, καλλιεργώντας μια κουλτούρα δημοκρατίας και ανοχής προς τη διαφορετικότητα. Η αξιοποίηση του πιλοτικού προγράμματος «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Δημοκρατία σε Δράση» του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έδωσε τη δυνατότητα σε μια γυμνασιακή τάξη να δημιουργήσει το comic «Το θρανίο της μοναξιάς» και να διαγωνισθεί με συνομηλικούς από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι ο κατευθυνόμενος διάλογος, ο καταγισμός ιδεών, η διερευνητική και συνεργατική μάθηση, η ιστοεξερεύνηση. Ως στόχοι της διδακτικής πρότασης που υλοποιήθηκε ορίστηκαν η καλλιέργεια δεξιοτήτων ανάληψης πρωτοβουλιών και συνεργατικής μάθησης, η ευαισθητοποίηση σε θέματα αποκλεισμού και προκαταλήψεων και η ενσυναίσθηση. Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) εμπλούτισε το τυπικό μάθημα και διεύρυνε τα μαθησιακά σύνορα έξω από την παραδοσιακή τάξη.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, εκφοβισμός, παρενόχληση (bullying), Τεχνολογίες Πληροφορίας κι Επικοινωνίας (ΤΠΕ), comic .

Εισαγωγή

Η εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς και πράξεων βανδαλισμού στον χώρο του σχολείου είναι ένα φαινόμενο που συναντάται με διαφορετική ένταση και συχνότητα σε πολλές χώρες και στη δική μας. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 εκδηλώνεται έντονο ενδιαφέρον στο Συμβούλιο της ευρωπαϊκής έρευνας για το θέμα της «ασφάλειας στο σχολείο» (safety), καθώς ταυτόχρονα αυξήθηκε το ενδιαφέρον για τα περιστατικά βίας που εκδηλώνονται στα σχολεία μεταξύ μαθητών, μεταξύ μαθητών και δασκάλων και δασκάλων μεταξύ τους. Την ίδια δεκαετία στις ΗΠΑ συζητούνται πιο έντονα θέματα "βίας" και "ασφάλειας στα σχολεία" με την έννοια της σωματικής ακεραιότητας (security), (Heaviside et al., 1998). Η έννοια της ασφάλειας στη διάσκεψη της Ουτρέχτης συνδέθηκε με την ποιότητα της εκπαίδευσης και θεωρήθηκε πολυδιάστατη έννοια που περιλαμβάνει τη σχέση μεταξύ μαθητών, μαθητών και δασκάλων, δασκάλων μεταξύ τους. Περιέλαβε τις έννοιες της βίας (violence), ψυχολογικής, σωματικής, σεξουαλικής ή λεκτικής, της αντικοινωνικής (antisocial) συμπεριφοράς, του εκφοβισμού (bullying) του βανδαλισμού και της φθοράς της σχολικής παρουσίας που αποτελεί την πιο συχνή μορφή βίας στα σχολεία. Η βία στα σχολεία ορίστηκε ως «η επιβολή της βούλησης ενός μέρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε κάποιο άλλο και η πρόκληση ζημίας ή βλάβης (Αρτινοπούλου, 2001, σελ. 16).

Η αποτίμηση του φαινομένου που προσδιορίζεται από το πλαίσιο "συμπεριφορά που

Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης & Μ. Καλογιαννάκης, (Επιμ.), *Πρακτικά 9^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 3-5 Οκτωβρίου 2014.

προκαλεί πρόβλημα στο σχολείο" σε όλη την έκταση και έντασή του δεν είναι απόλυτα κατανοητή. Ένας απλός στη διατύπωσή του ορισμός για τα προβλήματα συμπεριφοράς ορίζει πως προβλήματα προκαλεί η συμπεριφορά μαθητή η οποία «ενοχλεί δασκάλους και συμμαθητές και διαταράσσει την ομαλή σχολική εργασία και ζωή» (Scheide, 1987, σελ. 4513).

Οι έρευνες για τη συμπεριφορά των μαθητών, την οποία οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ως πιο προβληματική για την καλή λειτουργία της τάξης, αναφέρονται σε ποικίλες μορφές, όπως ανυπακοή, απειθαρχία, υπερκινητικότητα, διάσπαση προσοχής, επιθετικότητα και μορφές συμπεριφοράς που δυσκολεύουν τη διαδικασία της μάθησης (Χατζηχρήστου κ.ά., 2000). Το φαινόμενο του εκφοβισμού, η παρενόχληση και συστηματική θύματοποίηση παιδιών κι εφήβων από συνομηλίκους (bullying), ανησυχεί επίσης εκπαιδευτικούς και γονείς με την έκταση που έχει προσλάβει. Εκφοβισμός είναι η βία από και σε βάρος μαθητών δημοτικού σχολείου έως την ηλικία των 12 ετών και περιλαμβάνει συνεχείς αρνητικές πράξεις βίας όπως χτύπημα, κλοτσιές, απειλές, πειράγματα, σεξουαλικά υπονοούμενα. Ένα παιδί που αγνοεί συστηματικά, απομονώνει, χτυπά ή βρίζει ένα συμμαθητή του, χαρακτηρίζεται ως δράστης σχολικής κακομεταχείρισης. Ο όρος αυτός περιλαμβάνει και εκδηλώσεις που παραδοσιακά θεωρούνταν συνοφασμένες με την εκπαιδευτική διαδικασία και την καθημερινότητα της σχολικής ζωής όπως είναι οι πείραγμα και ο αστεϊσμός. Το «υποκειμενικό» στοιχείο του βιώματος της θύματοποίησης, από την πλευρά του θύματος αποτελεί το όριο διάκρισης μεταξύ της αποδοχής ή της απραξίας της συμπεριφοράς που ορίζεται ως κακομεταχείριση (Αρτινοπούλου, 2001). Οι αντιδράσεις των μαθητών προς πρακτικές του σχολείου, παιδαγωγικές, κοινωνικές, μορφωτικές, οδηγούν κατά περίπτωση στον παιδαγωγικό έλεγχο και στην επιβολή κυρώσεων (Reicher, & Emler, 1985).

Οι ραγδαίες πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών στις ευρωπαϊκές χώρες και παγκόσμια, είχαν ως συνέπεια και υπό την πίεση Διεθνών Οργανισμών, η εκπαιδευτική πολιτική χωρών να συμπεριλάβει τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού στο χώρο του σχολείου. Η εισαγωγή της διδασκαλίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού αποδείχθηκε ότι έχει θετικές συνέπειες τόσο για δασκάλους όσο και για τους μαθητές, καθώς ενισχύει την αυτοπεποίθηση, προάγει το περιβάλλον της τάξης, βελτιώνει τη συμπεριφορά των μαθητών, ιδιαίτερα όταν χρησιμοποιείται δημοκρατικό στυλ διδασκαλίας (Covell, 2001). Οι δάσκαλοι εκπαιδεύονται στα δικαιώματα του παιδιού μέσα από ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα (Jennings, 2006), ενώ, παράλληλα, μέσα από προγράμματα που απευθύνονται στους μαθητές, παιδιά κι έφηβοι εκπαιδεύονται στο να αναγνωρίζουν πως τα δικαιώματά τους πρέπει να διαφέρουν από αυτά των ενηλίκων και να εξουκειώνονται με στρατηγικές και τεχνικές με τις οποίες θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στη δημιουργία των σχολικών κανόνων (Schimmel, 2002). Η διαπίστωση πως στα σχολεία οι μαθητές διδάσκονται τη δημοκρατία μέσα από ειδικά μαθήματα, αλλά δεν την εφαρμόζουν, οδηγεί στην αναγκαιότητα να γνωρίσουν και να βιώσουν την εμπειρία της δημοκρατίας μέσα από πρακτικές που εφαρμόζονται στις τάξεις από εκπαιδευτικά προγράμματα των δασκάλων (Drudy & Kinsella, 2009).

Η εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Παιδιού αποτελεί μια ενδιαφέρουσα εμπειρία για τους εμπλεκόμενους εφήβους μαθητές και δασκάλους κι εμπλουτίζει τη σχολική ζωή με δραστηριότητες οι οποίες προάγουν τη διαθεματικότητα (Ντέρη, 2010α), αξιοποιούν συμβάντα της τρέχουσας επικαιρότητας και ενθαρρύνουν την υιοθέτηση στρατηγικών και τεχνικών μάθησης, τη συνεργατική και βιωματική μάθηση, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν και να ωφελήσουν τη λοιπή μαθησιακή διαδικασία, όπως την υλοποίηση καινοτόμων προγραμμάτων (Ντέρη, 2000β). Η όλη διαδικασία, υλοποιούμενη μέσα στη σχολική τάξη, αποτελεί ένα μάθημα δημοκρατίας, καθώς προάγονται αξίες, όπως η ισότητα,

η ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων, η ανοχή στο διαφορετικό, ο σεβασμός προς το συνάνθρωπο και των δικαιωμάτων του. Μακροπρόθεσμα, η ενσωμάτωση των αξιών αυτών στον τρόπο σκέψης, σε πρακτικές της καθημερινής ζωής, στη νοοτροπία, των εφήβων μαθητών, αποσκοπεί στην προετοιμασία τους ως μελλοντικούς ενεργούς πολίτες, οι οποίοι γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, σέβονται τις υποχρεώσεις τους, αλλά προασπίζονται και τα δικαιώματα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και κοινωνικά ευπαθών συμπολιτών μας (Ντέρη 2010 γ).

Ο υπολογιστής και οι διαδικτυακές τεχνολογίες, ως εργαλείο μάθησης και σκέψης, μέσα από το μάθημα της Πληροφορικής, συνδέεται ενεργά με γνωστικά αντικείμενα άλλων μαθημάτων και σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ), (Φ.Ε.Κ. 303/Β/13-03-03) ενισχύει την ενεργό συμμετοχή του μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία, τη συνεργατική και αναλυτική μάθηση [...] την καλλιέργεια κριτικής, ελεύθερης σκέψης και έκφρασης. (Αράπογλου κ.ά., 2010, σελ. 10).

Η χρήση, τέλος, των Τεχνολογιών της Πληροφορίας κι Επικοινωνίας (ΤΠΕ) εκτιμάται πως μπορεί να συμβάλλει στη μαθησιακή διαδικασία καθώς δημιουργεί ευκαιρίες για αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών, ενώ δημιουργεί παράλληλα νέες μορφές κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συνεργατικής μάθησης (Arscione & Bottino, 2000). Επιπλέον, βοηθά τους μαθητές στο να έχουν άμεση ενημέρωση για κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που απασχολούν όχι μόνο τη χώρα τους, αλλά και άλλες χώρες και συντελεί στο να αναλαμβάνουν δράση, όταν αντιλαμβάνονται την κοινωνική αδικία. (Μπουουραντάς, 2012).

Στόχοι

Η εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου έχει ως μακροπρόθεσμο στόχο τη γνωριμία, κατανόηση και κατάρτιση των εφήβων με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ευαισθητοποίηση και τη δημιουργία στο χώρο του σχολείου μιας κουλτούρας δικαιωμάτων που θα χαρακτηρίζεται από ανεκτικότητα και σεβασμό στη διαφορετικότητα. Ως άμεσοι διδακτικοί στόχοι ορίζονται η καλλιέργεια δεξιοτήτων συνεργατικής μάθησης, η ενσυναίσθηση, η αντίληψη, δηλαδή, και η συνείδηση πως συγκεκριμένοι χαρακτηρισμοί μπορεί να προσβάλλουν και να στενοχωρήσουν τον αποδέκτη. Επίσης η καλλιέργεια δεξιοτήτων ανάληψης πρωτοβουλιών, η ευαισθητοποίηση σε θέματα αποκλεισμού και προκαταλήψεων αποτελούν στόχους, οι οποίοι μπορούν να αξιοποιηθούν μέσα στο σχολικό χώρο. Η χρησιμοποίηση, τέλος, των ΤΠΕ συμβάλλει στην καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων, καθώς στην παρούσα διδακτική πρόταση αξιοποιήθηκε η ικανότητα των μαθητών να χειρίζονται τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το ενδιαφέρον τους για την εξερεύνηση ιστοσελίδων, γεγονός που εμπλούτισε τη μαθησιακή διαδικασία για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς τους έφερε σε επαφή με τη δουλειά μαθητών από σχολεία της χώρας μας και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η διδακτική πρόταση

Η διδακτική πρόταση που παρουσιάζεται έχει διαμορφωθεί με τη μορφή εκπαιδευτικού σεναρίου στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας. Αξιοποιεί παιδαγωγικά τις Νέες Τεχνολογίες Πληροφορίας κι Επικοινωνίας (ΤΠΕ) ως εργαλείο διερευνητικό, αλλά κυρίως επικοινωνίας των μαθητών, καθώς η δημιουργική εργασία τους –το κόμικ- ταξίδεψε ηλεκτρονικά και συναντήθηκε με τη δουλειά εφήβων συνομηλίκων τους από πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Ο μαθητικός διαγωνισμός comic που κοινοποιήθηκε στα ελληνικά σχολεία από το υπουργείο το Δεκέμβριο του 2013 «δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να εκφράσουν τις

απόψεις τους σχετικά με τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως τα βιώνουν στην καθημερινή τους ζωή στο σχολείο» και παραπέμπει στην ηλεκτρονική διεύθυνση για περαιτέρω ενημέρωση http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/home/default_en.asp. Η επιλογή των έργων θα γίνει μέσω ηλεκτρονικής διαβούλευσης. Οι πολίτες θα μπορούν να ψηφίσουν το έργο που επιθυμούν μπαίνοντας στη διεύθυνση <http://www.EDCHRE-Pilot-Projectseu.coe.int>. «Οι νικήτριες συμμετοχές στη συνέχεια θα ενταχθούν σε μία ή πολλές μικρές ταινίες κινουμένων σχεδίων πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Τα βραβευμένα έργα θα τύχουν μεγάλης προβολής των μέσων ενημέρωσης και θα εκτεθούν ηλεκτρονικά στις ιστοσελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, του Συμβουλίου της Ευρώπης και των εταιρών σε πολλά δίκτυά μας. Οι δέκα κορυφαίες συμμετοχές θα προβληθούν ως μια σημαντική συμβολή στην Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και θα συμπεριληφθούν σε μια ή περισσότερες ταινίες μικρού μήκους/ κινούμενων σχεδίων».

Τίτλος comic

Το θρανίο της μοναξιάς (The desk of loneliness).

Μεθοδολογία

Ακολουθήθηκε ο κατευθυνόμενος διάλογος από τη διδάσκουσα, ο καταγιομός ιδεών από πλευράς των μαθητών και η καταγραφή των σκέψεων τους, η συνεργατική μάθηση. Στο τέλος αξιοποιήθηκε η διερευνητική μάθηση με την βοήθεια του διαδικτύου (ιστοεξερεύνηση). Συγκεκριμένα, επωφεληθήκαμε από τις υπηρεσίες των Τεχνολογιών της Πληροφορίας κι επικοινωνίας, καθώς η υλοποίηση της παρούσας διδακτικής πρότασης βασίστηκε στην εξοικείωση των μαθητών με την ιστοεξερεύνηση.

Διδακτικό Πλαίσιο

Η τάξη στην οποία υλοποιήθηκε η δραστηριότητα είναι το 4^ο τμήμα της Γ' τάξης Γυμνασίου, δυναμικότητας δεκαπέντε μαθητών από τους οποίους οι πέντε είναι κορίτσια και οι υπόλοιποι αγόρια. Στην τάξη φοιτούν αλλοδαποί μαθητές και μαθήτριες με καταγωγή από την Αλβανία, την Αρμενία, την πρώην Σοβιετική Ένωση, καθώς και μαθητές και μαθήτριες, οι γονείς των οποίων είναι ποντιακής καταγωγής και προέρχονται από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Στο τελικό έργο συνεργάστηκαν ένας μαθητής στα αρχικά σκίτσα και μια μαθήτρια στον τελικό σχεδιασμό, η ίδια μαθήτρια κι ένας μαθητής έδωσαν τους διαλόγους που επιλέχθηκαν κι ένας άλλος μαθητής μετέφερε τους διαλόγους στην αγγλική γλώσσα. Το σχολείο, στο οποίο ανήκουν οι μαθητές, βρίσκεται στα όρια του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης κι έχει αλλοδαπούς μαθητές.

Η δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ' Γυμνασίου. Η θεματική ενότητα, στην οποία εντάχθηκε, είναι η 3^η «Είμαστε όλοι ίδιοι, είμαστε όλοι διαφορετικοί» του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας (Κατσαρού, 2013). Διδάχθηκαν τα κείμενα «Ο ρατσισμός όπως τον εξήγησα στην κόρη μου» του Jelloun, «Στη θέση του άλλου» της Πολυχρονοπούλου- Ζαχαρόγιωργα, το άρθρο του δημοσιογράφου Π. Τσίμα «Το σχολείο του μέλλοντός μας» δημοσιευμένο στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ. Σχολιάστηκαν επίσης σχετικά πολιτροπικά κείμενα. Στην ενότητα αυτή

διασαφηνίζονται επίσης όροι όπως «ρατσισμός», «προκατάληψη», «στερεότυπες αντιλήψεις» και άλλοι σχετικοί.

Για τη δραστηριότητα αφιερώθηκαν τέσσερις διδακτικές ώρες. Οι τρεις από αυτές πραγματοποιήθηκαν στην αίθουσα του τμήματος και η τελευταία στο εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου. Δύο διδακτικές ώρες απαιτήθηκαν για τη διδασκαλία των κειμένων της ενότητας και προτάθηκε στους μαθητές να συμμετάσχουν σε έναν διαδικτυακό ευρωπαϊκό διαγωνισμό comic με θέμα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το σχολείο. Την τρίτη διδακτική ώρα, οι μαθητές ενημερώθηκαν για το διαγωνισμό και το πιλοτικό πρόγραμμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και η Δημοκρατία στην Πράξη» (Pilot project scheme "Human Rights and Democracy in Action") μέσα από την ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης <http://pjp-eu.coe.int/web/charter-edc-hre-pilot-projects/comics-competition>. Η αξιοποίηση του διαδικτύου έγινε με την ιστοεξερεύνηση διευθύνσεων που σχετίζονται με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, όπως επίσης την παρενόχληση και τη συστηματική θυματοποίηση παιδιών κι εφήβων από συνομηλικούς (bullying). Οι μαθητές παρακολούθησαν δύο σύντομα βιντεάκια «Την ιστορία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων» (www.youtube.com/watch?v=StjgO-ZcNEY) και το «Bully, A short Animation Film», (www.youtube.com/watch?v=EqqzARw9JNO).

Η αποδοχή ήταν θετική από μερίδα των μαθητών κι έτσι αφιερώθηκε μια τέταρτη διδακτική, κατά την οποία ακολούθησε συζήτηση και ζητήθηκε από τα παιδιά να αναφέρουν περιστατικά επιθετικής ή και ρατσιστικής συμπεριφοράς στην οποία είχαν τα ίδια κάποια προσωπική αντίληψη. Οι προσωπικές εμπειρίες που ανέφεραν μέσα κι έξω από το σχολείο, εμπειρίες προκατάληψης, βοήθησαν τη διδάσκουσα να κατευθύνει τη συζήτηση στον προβληματισμό γύρω από τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το σχολείο. Οι σκέψεις κι οι εμπειρίες των μαθητών καταγράφονται, αποφασίζονται ποιες δένουν μεταξύ τους, ποιες μπορούν να αποτελέσουν μέρος διαλόγου. Συζητήθηκε επίσης ο σχεδιασμός των μορφών και το comic πήρε μορφή. Η δουλειά που απέμεινε ήταν ο σχεδιασμός του, δουλειά που έπρεπε να γίνει στο σπίτι.

Η επόμενη φάση του διαγωνισμού ήταν η ψηφοφορία. Ως ημερομηνία λήξης της ψηφοφορίας ορίστηκε η 5^η Μαρτίου 2014, τρεις μήνες αργότερα από την ημέρα λήξης της προθεσμίας υποβολής και οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να επισκεφτούν το συγκεκριμένο σύνδεσμο <http://www.EDCHRE-Pilot-Projectseu.coe.int> και να ψηφίσουν το έργο που τους εκφράζει περισσότερο, παρόλο που η δική τους δημιουργία δεν είχε επιλεγεί προς ψήφιση κι αυτό τους απογοήτευσε. Τέλη Μαρτίου τέλος, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να επισκεφτούν το σύνδεσμο <http://pjp-eu.coe.int/web/charter-edc-hre-pilot-projects/comics-competition> για να γνωρίσουν τις 322 υποψηφιότητες, ατομική ή ομαδική δουλειά εφήβων από διάφορες χώρες και να διαπιστώσουν πως υπήρχαν αρκετές συμμετοχές από τη χώρα μας. Αναγνώρισαν με ενδιαφέρον πως οι σχέσεις ανάμεσα σε συμμαθητές σε σχολεία άλλων χωρών παραπέμπουν σε δικές τους εμπειρίες. Διαπίστωσαν επίσης ομοιότητες στη διάθεση για ειρηνική και δημοκρατική διαβίωση μέσα στον χώρο του σχολείου, παρόλο που αυτός δεν είναι πάντα δημοκρατικός. Αξιοποίησαν επίσης τις γνώσεις τους στην αγγλική κυρίως γλώσσα και επίσης στη γαλλική και γερμανική, επίσημες γλώσσες του διαγωνισμού, γεγονός που έκανε αρκετούς μαθητές και μαθήτριες υπερήφανους για το επίπεδο κατανόησης. Η τελευταία φορά που επισκεφθήκαμε ομαδικά τη σχετική ηλεκτρονική διεύθυνση ήταν για να ενημερωθούν οι μαθητές για την επιλογή των δέκα πρώτων και την επιλογή ενός ελληνικού κόμικ στην πρώτη θέση.

Αποτελέσματα

Το τελικό έργο είναι ένα comic που αποτελείται από οκτώ καρτέ. Στάλθηκε σε συγκεκριμένη ηλεκτρονική διεύθυνση, ενώ παράλληλα ενημερώθηκαν όλες οι τάξεις του σχολείου για το comic και ζητήθηκε η συνδρομή τους στην ψηφοφορία σε συγκεκριμένο σύνδεσμο. Το σκηνικό αποτελεί μία τάξη και οι χώροι ενός σχολείου. Ο κεντρικός ήρωας είναι ένας έφηβος ο οποίος εμφανίζεται να αποκλείει από τον σχολικό του χώρο πέντε συμμαθητές/τριες με την δική του προσωπική κι αφελή, θα λέγαμε, νοοτροπία και στάση. Στο τέλος όμως, στο τελικό καρτεδάκι, ο αποκλεισμός αφορά στον ίδιο, καθώς μένει μόνος.

Οι έφηβοι που αποκλείονται από τον χώρο του ήρωα είναι τρεις που έχουν διαφορετική καταγωγή από αυτήν του ήρωα, η οποία δηλώνεται με το σκούρο χρώμα του χρώματος, τον αλλόγλωσσο χαιρετισμό, το ξενικό βαφτιστικό όνομα. Οι δύο έφηβοι που επίσης αποκλείονται από τον κεντρικό ήρωα είναι ένα κορίτσι κι ένας έφηβος με κινητικά προβλήματα. Ο ξένος, η αναπηρία και το φύλο είναι τα θέματα που επέλεξαν οι μαθητές να αποτυπώσουν στην ιστορία τους.

Το μήνυμα που δίνεται στο τέλος του comic με τον ήρωα να διαπιστώνει «Το τα είσαι μόνος δεν έχει πλάκα τελικά» συμπληρώνεται από των σχολίο των υπολοίπων «Θέλουμε να είμαστε ο εαυτός μας δίχως να ντρεπόμαστε και να φοβόμαστε γι' αυτόν». Θα τα καταφέρουν στο τέλος;

Συμπεράσματα

Η διδακτική πρόταση που παρουσιάστηκε προέκτεινε τη γνώση και τον επακόλουθο προβληματισμό που προσφέρεται στην 3η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας σχετικά με το θέμα της ανοχής και του σεβασμού στη διαφορετικότητα, με την αξιοποίηση που προσφέρουν οι Τεχνολογίες Πληροφορίας κι Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Η διαδικασία της δημιουργίας ενός comic εμπλούτισε τη μαθησιακή εμπειρία και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών μιας τάξης, η οποία δεν είχε προηγούμενη εμπειρία συνεργατικής μάθησης.

Ανέδειξε επίσης πως η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας μέσα στο όριο του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) εμπλουτίζει το τυπικό μάθημα, ενώ καλλιεργεί δεξιότητες συνεργασίας μεταξύ των μαθητών σε πλαίσιο διαφορετικό από αυτό του παραδοσιακού δασκαλοκεντρικού μαθήματος.

Η εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου μέσα στον χώρο του σχολείου με αφετηρία το Πρόγραμμα Σπουδών και την αξιοποίηση ενός ευρωπαϊκού πιλοτικού προγράμματος με σχετική θεματολογία αποτελεί, κατά την κρίση μας, μια ενδιαφέρουσα διδακτική εμπειρία. Το τελικό παραχθέν εκπαιδευτικό υλικό είναι μια ιστορία μη ανοχής σ' ένα σύγχρονο ελληνικό σχολείο. Ο ξένος αποτελεί την κύρια φιγούρα μη ανοχής. Το γεγονός πως πολλοί από τους σημερινούς μαθητές και μαθήτριες έχουν γεννηθεί στη χώρα μας κι αποτελούν δεύτερης γενιάς αλλοδαπούς κατοίκους κι όχι μελλοντικούς πολίτες, δημιουργεί ένα σημαντικό προβληματισμό γύρω από θέματα ενσωμάτωσης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και στην ελληνική κοινωνία.

Ο ξένος εξακολουθεί να παραμένει ξένος. Το γιατί, είναι ένα ενδιαφέρον θέμα προς μελλοντική διερεύνηση.

Αναφορές

Arscone, M. & Bottino, R.M. (2000) *ICT and new teach training modelins: possibilities and problems*. Ανακτήθηκε στις 4/7/2014 από www.pek.org.cy/

Covell, K. (2001). Children's rights education: A new reality for teachers. *Education Canada*, 41(2), 16-19.

- Drudy, S. & Kinsella, W., (2009), Developing an inclusive system in a Rapidly Changing European Society. *International Journal of Inclusive Education*, 13(6), 647-663.
- Heavyside, S., Rowand, G., & Williams, G. (1998). *Violence and discipline problems in U.S. public schools 1996-97*, U.S government printing office, superintended of documents, mail stop: SSOP, Wasington.
- Jennings, T. (2006). Human rights education standards for teachers and teacher education. *Teaching Education*, 17(4), 287-298.
- Reicher, S. & Emler, N. (1985). Delinquent behavior and attitude to formal authority. *British Journal of Social Psychology*, 24, 161-168.
- Scheide, W. (1987). Προβλήματα συμπεριφοράς των μαθητών στο σχολείο, (Διευθ. Σύντ.) Κ. Χάρης, *Παιδαγωγική - Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια, Λεξικό*, Τόμ.7, σελ. 4513, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Schimmel, D. (2002). Legal miseducation. The bill of rights and the school curriculum. *Insights on Law and Society*, 3(1), 10-12.
- Αράπογλου, Α. Μαβόγλου, Χ. Οικονομάκος, Η. Φύτρας, Κ. (2010). *Πληροφορική Α' Β' Γ' Γυμνασίου*. Βιβλίο Εκπαιδευτικού. Αθήνα: ΟΕΔΒ. Ανακτήθηκε στις 11/6/2014 από www.ebooks.edu.gr/2013/books-pdf.php?course=DSB100
- Αρτινοπούλου, Β. (2001). *Βία στο Σχολείο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ντέρη Ι., (2010α). *Εκπαίδευση εφήβων στα Δικαιώματα του παιδιού μέσα από τη διδασκαλία λογοτεχνικών κειμένων του σχολικού εγχειριδίου της Α' τάξης Γυμνασίου. Καλή διδακτική πρακτική- Σενάριο*. Ανακτήθηκε στις 8/1/2014 από το [Καλές Πρακτικές](http://www.zeus.pi-schools.gr/epimorfosi/library/kp/) zeus.pi-schools.gr/epimorfosi/library/kp/.
- Ντέρη Ι., (2000β). *Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του παιδιού- Ταξιδεύοντας στις γειτονιές του κόσμου, ένα παιδί λολπάει, Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας, Καλή Διδακτική Πρακτική - Σενάριο*. Ανακτήθηκε στις 8/1/2014 από το [Καλές Πρακτικές](http://www.zeus.pi-schools.gr/epimorfosi/library/kp/) zeus.pi-schools.gr/epimorfosi/library/kp/.
- Ντέρη Ι., (2010γ). Εισήγηση με θέμα «Η εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Παιδιού μέσα από την υλοποίηση Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και τις δράσεις του Σονηγόρου του Παιδιού», διημερίδα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και της Δ/νσης Δευτεροβάθμιας Εκ/σης Δυτικής Θεσσαλονίκης με θέμα Το Πειραματικό σχολείο: Καινοτομία και έρευνα , 8 & 9 Μάιος: Θεσσαλονίκη.
- Κατσαρού Ε., Μαγγανά Α., Σκιά Α., & Τσέλιου Β., (2013). *Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων Διόφαντος.
- Μπουραντάς, Ο. (2012). Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην εκπαίδευση: Ένα κριτικό- χειραφετικό «παράδειγμα», *Τα εκπαιδευτικά*, 103-104, 144-167.
- Χατζηχρήστου, Χ., Βαϊτση Α., Δημητροπούλου, Π. & Φαλκή, Β. (2000). Δυσκολίες μάθησης και προσαρμογής των παιδιών στο σχολείο: Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών. Στο Γ. Τσιάντης (Υπ. Σύντ.), *Παιδί και Έφηβος. Ψυχική υγεία και ψυχοπαθολογία* Τόμ. 2^{ος}, σελ. 32-47, Αθήνα: Καστανιώτης.

Παράρτημα

